

POSTANOWIENIE

Dnia 10 maja 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa M.T. i E.Z-T.
przeciwko M.T. i Z.T.
o stwierdzenie nieważności umowy,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 10 maja 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powódki E.Z-T.
od postanowienia Sądu Apelacyjnego w W.
z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt I ACz [...] /17,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. nie obciąża powódki kosztami postępowania kasacyjnego;**
- 3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w W. na rzecz adwokata J.F. kwotę 2700 (dwa tysiące siedemset 00/100) złotych powiększoną o należny podatek VAT tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powódce w postępowaniu kasacyjnym.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, jako nadzwyczajnego środka zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującego od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka E.Z-T. powołała się na jej oczywistą zasadność z uwagi na błędne ustalenie okoliczności uzasadniających odrzucenie pozwu. Wskazała, że porównanie sprawy, w której złożono skargę, ze sprawą toczącą się uprzednio między stronami pozwala na szybkie i wyraźne stwierdzenie, że nie zachodzi między nimi tożsamość podstawy roszczenia, ponieważ w pierwszej ze spraw podstawą sporu była sprzeczność umowy sprzedaży z zasadami współżycia społecznego, w drugiej zaś podstawą pozwu jest wada oświadczenia woli polegająca na braku świadomości lub swobody u pozwanego M.T. w zakresie podjęcia decyzji i wyrażenia woli co do zawartej umowy sprzedaży lokalu mieszkalnego.

Jak wyjaśniano wielokrotnie w judykaturze Sądu Najwyższego, przesłanka oczywistej zasadności (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Sytuacja taka w szczególności istnieje wtedy, gdy bez wątplenia wystąpiły uchybienia, na które powołuje się skarżący, lub gdy jest pewne, że miały one wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia albo podniesione we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania zarzuty oczywiście uzasadniają zasadność wniesionego

środka zaskarżenia. Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia z 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156).

Analiza wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie pozwalała przyjąć, by była ona - w przedstawionym rozumieniu - oczywiście uzasadniona.

Prawomocność materialna wyroku (art. 365 w związku z art. 366 k.p.c.) pociąga za sobą tzw. prekluzję materiału procesowego, wyłączając dopuszczalność ponownego orzekania w sprawie na podstawie faktów (twierdzeń faktycznych) mieszczących się w granicach podstawy prawomocnie osądzonego żądania (por. uchwały Sądu Najwyższego z dnia 2 lutego 2011 r., III CZP 128/10, OSNC 2011, nr 10, poz. 18, z dnia 23 maja 2012 r., III CZP 16/12, OSNC 2012, nr 11, poz. 129, a także wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 stycznia 2018 r., II CSK 124/17, niepubl.). Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że w toczącej się między tymi samymi stronami sprawie zakończonej prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w W. z dnia 22 stycznia 2014 r., sygn. akt XXIV C [...] /11, oddalającym powództwo, powódki żądały ustalenia nieważności umowy sprzedaży lokalu przy ul. [...] w W., powołując się m.in. na działanie pozwanego M.T. w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażnie woli, spowodowane chorobą alkoholową. Stwierdzenie to znajdowało odzwierciedlenie w materiale sprawy, toczącej się przed Sądem Okręgowym w W., pod sygnaturą XXIV C [...] /11, a także w uzasadnieniu wyroku, w którym *expressis verbis* wskazano, że kwestią o kluczowym znaczeniu dla rozstrzygnięcia był stan świadomości pozwanego M.T. przy czynności prawnej zawarcia umowy sprzedaży w dniu 20 lutego 2007 r.

Podkreślenia wymaga, że prawomocność materialna i jej negatywny aspekt w postaci powagi rzeczy osądzonej (art. 199 § 1 pkt 2 w związku z art. 366 k.p.c.) stanowi bezwzględną i obiektywną przeszkodę procesową do orzekania merytorycznego w prawomocnie zamkniętej sprawie (*ne bis in idem procedatur*).

Ewentualne wykrycie dowodów lub faktów, które mogłyby mieć wpływ na wynik prawomocnie rozstrzygniętej sprawy, może jedynie uzasadniać skorzystanie z nadzwyczajnego środka zaskarżenia, jeżeli strona wykaże, że nie mogła z nich skorzystać w poprzednim postępowaniu (art. 403 § 2 k.p.c.).

Z tych względów, mając na uwadze, że w skardze nie powołano innych przyczyn kasacyjnych, na podstawie art. 398⁹ § 2 w związku z art. 102, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw

a.ł.